

De zeven versnellers voor gezonder werken in de zorg

COVID-19 als vergrootglas en versneller

De COVID-19 uitbraak heeft verschillende vraagstukken in de zorg uitvergroot en vloeibaar gemaakt. Zoals het organisatieklimaat, de mentale fitheid van zorgpersoneel, personeelstekorten, de werkdruk, regelruimte en waardering, samenwerking en digitalisering. Allemaal zaken waarop versnellingen plaatsvinden en waarover nu keuzes moeten worden gemaakt voor de toekomst. Want hoe houd je de ingezette versnelling vast en waar is nog meer versnelling nodig? Deze zeven versnellers helpen gezond en veilig werken in de zorg structureel te verbeteren. Pas ze vooral toe, nu zaken nog vloeibaar zijn.

1. Bouw een gezond organisatieklimaat

In zorgorganisaties met een gezond organisatieklimaat ervaren de medewerkers veel aandacht en prioriteit van het management en leidinggevende voor de gezondheid, veiligheid en het welzijn van zorgprofessionals. Het organisatieklimaat is beter in 2020 dan in 2018 en 2019, dit moet behouden blijven en kan nog verder verbeteren.

Zorgprofessional: 'Tijdens COVID-19 vond ik de sfeer fijner dan anders. Dat kwam niet door het applaus van het land maar door de saamhorigheid die er in het team heerste. We stonden klaar voor elkaar. We hadden begrip voor elkaar en we regelden alles met elkaar. Het feit dat iedereen in hetzelfde schuitje zat maakte de band sterker onder elkaar.'

2. Versterk de mentale fitheid van de zorgprofessional

Verminder emotionele uitputting en behouden bevologenheid door:

- Transparante communicatie binnen de organisatie
- Prioriteit bij het hoger management en leidinggevenden voor gezond en veilig werken
- Maatregelen nemen om medewerkers te beschermen tegen COVID-19
- De angst voor besmetting verminderen
- Een omgeving creëren waarin zeggenschap en verantwoordelijkheid gedeeld worden met zorgprofessionals in het team
- Actief bevorderen van fysieke fitheid

Zorgprofessional: 'Wij doen ons werk zonder beschermingsmiddelen. Je weet dan ook niet dat iemand jou besmet. Ook als ik zelf het virus mee zou dragen en het niet weet, zou ik het vreselijk vinden als ik anderen zou besmetten.'

Bied structureel kennis en ondersteuning aan over het omgaan met ingrijpende gebeurtenissen:

- Bied de mogelijkheid om met collega's en in teamverband te praten
- Ondersteun met een bedrijfsopvangteam en peersupport
- Bied individuele psychologische ondersteuning aan

Defensie: 'Zorg dat aandacht voor mentale gezondheid structureel en verankerd wordt, dat het ingebed is in het reguliere werk en niet vrijblijvend is! Dan ben je ook beter voorbereid op een onvoorziene situatie. De tijd is er nu rijp voor!'

3. Versnel de samenwerking

Door COVID-19 is de samenwerking over organisatie- en domeingrenzen heen versneld. Goede zorg voor iedereen, op de juiste plek, op het juiste moment en door de juiste zorgprofessional. Blijf open staan voor deze samenwerking.

4. Pak het arbeidsmarktpotentieel

De COVID-19 uitbraak maakt het huidige personeelstekort nóg nijpender. De vele initiatieven voor bijscholing of omscholing van zorgprofessionals maken duidelijk dat het mogelijk is om binnen 'no time' een groot aantal professionals en burgers te mobiliseren om zorg te verlenen, in de breedste zin van het woord.

Wel valt op dat het aantal flexwerkers stijgt. Er worden steeds meer kleinere contracten afgesloten. Daarnaast is het verzuim gestegen,

met name onder jongeren (< 26 jaar). Geef daarom in het bijzonder aandacht aan flexwerkers en jongeren onder de 26 jaar.

5. Zet versoepeling en coulance door

Het 'ontregelen' kwam tijdens de COVID-19 uitbraak pas echt in een versnelling. Dit is terug te zien in bijvoorbeeld een verruiming van de mogelijkheden voor het leveren van zorg op afstand en het verplaatsen van afspraken van de polikliniek naar thuis. Duidelijk werd hoe meer sturen op resultaat, het werken in de praktijk kan verbeteren. 'Minder bureaucratie kan dus wel'. Kijk kritisch naar nut en noodzaak van regelgeving en certificeringen.

6. Zet technologische ontwikkelingen door

Het blijkt mogelijk om afspraken en behandelingen digitaal te doen, om robots in te zetten en om digitaal contact te regelen met familie en vrienden van patiënten en cliënten. Dit heeft voor veel positieve ontwikkelingen gezorgd, maar heeft ook aangetoond dat we kritisch moeten blijven met wat wel en wat niet gedigitaliseerd kan worden. Bespreek met elkaar welke technologische ontwikkelingen ervoor zorgen dat er betere zorg geleverd wordt.

7. Vergroot vakmanschap, waardering en zeggenschap

Dat ruimte voor vakmanschap de basis vormt voor goede zorg is helder. Dit is hét moment om het gesprek aan te gaan over de complexe afwegingen die zorgprofessionals hebben moeten maken. Nu is de kans om de ruimte voor vakmanschap in de eigen organisatie te onderzoeken en waar nodig (verder) te verstevigen. Organiseer bijvoorbeeld een moreel beraad, intervisie en/of supervisie. Praat over normen, vertrouwen, het maken van fouten, de plek en positie die zorgprofessionals innemen in de organisatie, de wijze van aansturing, en over het functioneren van het team. Dit vergroot niet alleen het vakmanschap maar verbetert ook het organisatieklimaat.

Bronnenlijst

- Stichting FWG. FWG-essays: *Hoe verandert corona het werken in de zorg?* Essay 1: Onder druk wordt alles vloeibaar. Hoe willen we dat het stolt? www.fwg.nl/essays/
- Stichting FWG. FWG-essays: *Hoe verandert corona het werken in de zorg?* Essay 2: Een pleidooi voor vakmanschap: het verlenen van zorg was nog nooit zo complex. www.fwg.nl/essays/
- Stichting IZZ. Monitor Gezond werken tijdens de COVID-19 uitbraak. www.izz.nl/monitor
- PGGM&CO & PFZW. Onderzoek Beleving & behoeften rondom 'Fitheid' onder zorgprofessionals.
- RVS. Tweede coronaraadpleging. www.raadrvs.nl/actueel/corona
- RVS. Zorg op afstand dichterbij. www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2020/08/27/zorg-op-afstand-dichterbij
- Vernet Verzuimnetwerk B.V. Verzuimdata. www.vernet.nl
- PZFW. Arbeidsmarktdata Zorg & Welzijn. www.pfzw.nl